

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen

Vår referens/dnr:
190/2014

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:
Fi2014/3383

2015-02-16

Remissyttrande avseende betänkande Förenklade skatteregler för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag (SOU 2014:68)

Föreningen Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att avge yttrande över angivna promemoria och får anföra följande.

Inställning

Svenskt Näringsliv avstyrker Förenklingsutredningens förslag. Betänkandet har enligt Svenskt Näringsliv sådana brister och förslagen innebär sammantaget sådana försämringar att det enligt föreningen inte kan läggas till grund för lagstiftning.

Inledning

I november 2012 beslutade regeringen att tillsätta en utredning med syfte att se över skattereglerna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. I direktiven anges att utredningen ska utvärdera och försöka förenkla skattereglerna. Syftet med utvärderingen är att undersöka om skattereglerna används i den omfattningen det är möjligt och om så inte är fallet undersöka orsaken till detta. I sammanhanget ska särskilt reglerna om räntefördelning och expansionsfonder uppmärksammas. Resultatet av utvärderingen ska sedan ligga till grund för förslag som leder till ökat utnyttjande av reglerna samt att föreslå förenklingar av de befintliga

reglerna. Det anges också i direktiven att neutralitet vid beskattningen av olika företagsformer ska upprätthållas så långt det är möjligt.

Svenskt Näringsliv välkomnade direktiven med dess ansatser att förenkla skattereglerna för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag. För en person som vill bli företagare är ofta det första steget att starta rörelsen i en enskild näringsverksamhet eller ett handelsbolag. Dessa företagsformer är således viktiga för ökad sysselsättning och tillväxt och villkoren för dessa företagsformer är därför av central betydelse, detta gör sig särskilt gällande på skatteområdet.

Med hänsyn till behovet av att förbättra villkoren för enskilda näringsidkare anser Svenskt Näringsliv det vara beklagligt att utredningen i direktivet fått som krav att effekten av de förslag som utredaren lägger fram sammantaget ska vara offentligfinansiellt neutrala och att finansiering av enskilda förslag ska ske inom samma företagskategori.

Ändringar i skatteregler innebär ofta kostnader för näringsidkare som måste anpassa sig efter de nya reglerna. Dessutom innebär förändringar av det slag som utredningen föreslår att förutsättningarna för en mängd näringsidkare kraftigt förändras. Kraftiga förändringar som av företagen inte uppfattas som positiva leder till att färre är beredda att ta de risker det innebär att starta en enskild näringsverksamhet. Av detta följer att regler inte ska ändras om det inte kan påvisas att en faktisk förbättring uppnås.

Utredningen ska enligt direktiven inledningsvis undersöka om skattereglerna används i den omfattningen det är möjligt och om så inte är fallet undersöka orsaken till detta. Om utvärdering visar att reglerna är underutnyttjade ska utredaren föreslå åtgärder i syfte att öka den faktiska utnyttjandegraden. Utredningen ska även undersöka möjligheter till förenklingar av befintliga regler. En sådan utvärdering som ska ske enligt direktiven har så vitt Svenskt Näringsliv kan utläsa, inte gjorts.

Avsaknaden av denna utvärdering gör det svårt och i vissa delar inte möjligt för remissinstanser och beslutsfattare att analysera och värdera behoven av förändring.

Utredningen föreslår i betänkandet en rad förändringar i skattereglerna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handels-

bolag.¹ I det särskilda yttrande som avgivits av utredningens experter från näringslivet (Fritsch m.fl.) anføres att bedömningen av om förändringar av skattereglerna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag är lämplig bör utgå från att väga för- och nackdelar av förändringarna mot varandra. En sådan utvärdering ska enligt experternas uppfattning inkludera en analys av såväl helheten som delarna av förslagen med utgångspunkt i förslagets betydelse avseende neutralitet, förenkling, kostnad och risken för icke avsedd skatteplanering. Svenskt Näringsliv instämmer i behovet av en sådan mer övergripande analys.

Förslagen i betänkandet är långtgående, varför det ställs särskilt höga krav på analyser av vilka konsekvenser de olika förslagen får för berörda näringsidkare. De analyser som återfinns i betänkandet har enligt Svenskt Näringsliv så allvarliga brister att uppgiften att bedöma hur de sammantagna effekterna av förslagen faktiskt kan komma att slå mot enskilda företag till stora delar inte är möjlig. Analyserna i betänkandet begränsar sig till stor del till övergripande analyser som inte ger några besked om hur förslaget kan komma att drabba enskilda företag. Det måste i konsekvensanalysen beaktas att företagens situation skiljer sig kraftigt åt, beroende på allt från exempelvis kapitalintensitet och kapitalstruktur till känslighet för konjunktursvängningar.

Av det särskilda yttrandet av de experter från näringslivet som deltagit i utredningsarbetet framgår att brist på tid och resurser har lett till att förslag inte har kunnat beredas i tillräcklig omfattning. Svenskt Näringsliv anser att det är olyckligt att utredningen inte begärt förlängning och ytterligare resurser. Med ökade resurser och mer tid hade utredningen inte bara kunnat presentera ett väl berett betänkande utan även haft möjlighet att utreda förenklingar i ett bredare perspektiv, exempelvis vad gäller mervärdesskatt.

Enligt Svenskt Näringsliv hade det varit önskvärt att utredningen hade arbetat fram förslag till förenklingar på momsområdet. Regelverket avseende moms är ett av de mest komplicerade regelverk som näringslivet har att tillämpa. I EU:s mätningar av administrativa kostnader för företagen ligger moms och redovisningsreglerna allra högst. Regler som inte minst enskilda näringsidkare måste kunna hantera korrekt för varje transaktion, i varje faktura och varje dag. Förenklingar, förbättringar och moderniseringar som

¹ Vad som nedan sägs om enskilda näringsidkare gäller i regel även fysiska personer som är delägare i handelsbolag.

görs av momsregler påverkar därför det dagliga livet för en enskild näringsidkare. Exempel på sådana förenklingsmöjligheter är införandet av en rak kontantmetod eller ett tröskelvärde som innebär att om företagets omsättning understiger en viss summa så behöver inte företaget betala moms.

Svenskt Näringsliv instämmer vidare i vad experterna från näringslivet anför i sitt särskilda yttrande anför avseende personalvårdsförmåner. Trots försök att skapa neutralitet i företagsbeskattningen finns det fortfarande brister som är svåra att motivera och förstå och därför ofta leder till fel. Det gäller exempelvis kostnader för personalvårdsförmåner som motion och friskvård, som är avdragsgill för anställd personal men inte för näringsidkaren själv. Denna bristande neutralitet som innebär att enskilda näringsidkare behandlas sämre jämfört med andra företagsformer vållar irritation och är även ett komplicerande inslag i skattesystemet. Svenskt Näringsliv anser att utredningen borde ha presenterat ett förslag som undanröjer problemet genom att kostnader för sådan personalvård för enskilda näringsidkare och fysiska delägare i handelsbolag skattemässigt behandlas på motsvarande sätt som för anställd personal, med avdragsrätt och utan förmånsbeskattning. Utöver brister i utrednings behovsanalys och konsekvensanalys är den samlade effekten av förslagen i betänkandet, enligt Svenskt Näringslivs uppfattning, mycket negativ för många av de berörda näringsidkarna. Bland annat innebär det föreslagna nya systemet med företagsfond kraftigt försämrade avsättningsmöjligheter för de enskilda näringsidkarna. Till detta kommer förslag till nytt kapitalunderlag som har sådana brister att syftet med de regler som kopplas till underlaget i stor utsträckning inte kommer uppnås. Införandet av företagsfonden innebär dessutom att möjligheten för enskilda näringsidkare att sätta av till den, ur ett förenklingsperspektiv, mycket väl fungerande periodiseringsfonden helt försvinner. Det är av här anförda skäl som Svenskt Näringsliv avstyrker att utrednings betänkande läggs till grund för lagstiftning.

Det finns några delförslag i betänkandet som – ”allt annat lika” – skulle innebära förbättringar för näringsidkarna. Exempel på sådana är ett slopande av negativ räntefördelning, förenklad räntefördelning, införandet av en gemensam fördelningsbar inkomst för avsättningar och möjligheten att vid övergång till aktiebolag omvandla sparad räntefördelning till sparat gränsbelopp, vilket är ett steg mot att undanröja hinder mot att byta företagsform

till aktiebolag. Detta är förslag som förtjänar att tas till vara i framtida utredningsuppdrag.

I det följande utvecklar Svenskt Näringsliv några av skälen till varför utredningens betänkande inte kan läggas till grund för lagstiftning.

Synpunkter på några av förslagen

Företagsfond

Utredningen föreslår att reglerna om skogsskonto, skogsskadekonto, upphovsmannakonto, expansionsfond och periodiseringsfond slopas och ersätts av en möjlighet till avsättning till företagsfond.

De möjligheter till avsättningar som skattereglerna ger utrymme för syftar dels till att skapa förutsättningar för att resultatutjämna mellan åren, dels till att ge ökat utrymme för näringsidkare att använda vinstmedel till investeringar i företaget. Möjligheterna till avsättningar är således av central betydelse för en legitim och fungerande beskattning av enskilda näringsidkare. De fyller även en viktig funktion för att skapa neutralitet gentemot systemet för beskattning av aktiebolag och dess ägare.

Utredningen anser att ett minskat antal fonder och konton kommer att innebära en förenkling för företagen. Förslaget måste dock även prövas mot de övriga konsekvenser som följer av förslaget. I betänkandet redovisas och utvecklas främst förenklingsvinsterna. Svenskt Näringsliv saknar en utförlig analys av de övriga konsekvenser som följer av de begränsningar till avsättningar förslaget till företagsfond innebär.

Svenskt Näringsliv kan konstatera att avsättningsutrymmet minskar kraftigt när ovan angivna fonder ersätts av en sådan företagsfond som föreslås. Årets avsättning till företagsfonden är begränsad till 40 procent av årets resultat. Avsättningar till företagsfonden måste även täckas av ett kapitalunderlag, se mer om denna begränsning nedan.

Det kan i detta sammanhang nämnas att det i direktiven anges att utredaren ska föreslå åtgärder i syfte att öka utnyttjandegraden av reglerna. Mot bakgrund av detta kan det anses märkligt att utredningen lägger fram ett förslag som begränsar utrymmet i sådan omfattning.

Det föreslagna utrymmet för avsättningar till företagsfonden kan inledningsvis jämföras med det utrymme till avsättning som idag finns för samtliga näringsidkare, det vill säga avsättning till periodiseringsfond i kombination med expansionsfond. Något förenklat ger periodiseringsfonden idag möjlighet att sätta av 30 procent av resultatet och avsättning till expansionsfond är obegränsad om skatt motsvarande bolagsskatten erläggs på avsatt belopp. Redan vid en sådan översiktlig jämförelse av avsättningsutrymmet framstår det som uppenbart att förslaget i många fall kommer att innebära kraftigt försämrade möjligheter till avsättning. Sådana försämringar skulle enligt Svenskt Näringsliv slå hårt mot näringsidkarnas möjligheter att resultatutjämna mellan åren och möjligheterna att använda kvarhållna vinstmedel till investeringar i företaget.

Utifrån ett förenklingsperspektiv måste det enligt Svenskt Näringsliv ifrågasättas att utredningen kan föreslå att den enklaste formen av avsättning, periodiseringsfond, helt slopas. Det krav på kapitalunderlag som följer med förslaget till företagsfond kommer för många näringsidkare, som idag enbart använder periodiseringsfond, oundvikligen kommer i konflikt med den förenkling som ska uppnås. För avsättning till företagsfond föreslås även en räntebeläggning. Även denna innebär en försämring ur ett förenklingsperspektiv. Mot bakgrund av ovanstående är det enligt Svenskt Näringsliv förvånande att möjligheten att använda periodiseringsfond helt slopas för enskilda näringsidkare.

Sammanfattningsvis anser Svenskt Näringsliv att betänkandet är så bristfälligt att det inte är möjligt att göra en allsidig utvärdering av förslaget till företagsfond. Det kan dock konstateras att den begränsning av avsättningsutrymmet som förslagen innebär är så allvarlig att förslaget inte kan genomföras i sin föreslagna utformning.

Räntefördelning

Vad gäller räntefördelning föreslår utredningen dels införandet av en förenklad räntefördelning, dels vissa justeringar i reglerna gällande den fullständiga räntefördelningen. Den negativa räntefördelningen slopas samtidigt.

Förenklad räntefördelning

Utredningen föreslår att en förenklad räntefördelning införs. Utrymmet för räntefördelning enligt den förenklade modellen är ett halvt prisbasbelopp, för år 2015 är det 22 250 kr. Alla enskilda näringsidkare med minst 0 kr i eget kapital ges möjligheten att tillämpa förenklad räntefördelning. Enligt förslaget ska det inte ges någon möjlighet att spara ej utnyttjat utrymme enligt denna regel. Förslaget innebär även att den som använder förenklad räntefördelning inte samtidigt får ha avsättning till företagsfond.

Svenskt Näringsliv har tidigare efterfrågat en förenklad räntefördelning för enskilda näringsidkare. Med de begränsningar som i betänkandet föreslås gälla vid förenklad räntefördelning uppnås dock endast en mycket begränsad förbättring. Med en så låg schablon kommer få näringsidkare vara intresserade av att använda den förenklade räntefördelningen. Som utredningen anger är det 77 procent av alla aktiva delägare i fåmansbolag som använder sig av förenklingsregeln för beräkning av gränsbelopp. Det är beklagligt att utredningen inte haft motsvarande ambitionsnivå när det gäller de enskilda näringsidkarna.

Det föreslås även, av förenklingsskäl, att det inte ska finnas utrymme för att spara icke utnyttjad räntefördelning, med undantag för sparad räntefördelning som uppkommit innan de nya reglerna får utnyttjas. Svenskt Näringsliv anser att de angivna förenklingsskälen saknar giltighet eftersom det föreslås att sparad räntefördelning ska förtryckas på deklarationen.

Det är enligt Svenskt Näringsliv anmärkningsvärt att det föreslås att den förenklade räntefördelningen inte får kombineras med någon avsättning. Exempelvis skulle näringsidkarna kunna kombinera förenklad räntefördelning med nuvarande periodiseringsfond. Med en sådan lösning hade framför allt näringsidkare med mindre verksamhet fått tillgång till enkla och relativt väl fungerande regler.

Fullständig räntefördelning

Vad gäller fullständig räntefördelning delar Svenskt Näringsliv de synpunkter framförda i särskilda yttrandet av näringslivsexperterna angående förslaget att sänka räntefördelningsräntan från statslåneräntan ökad med 6 procent-

enheter, till statslåneräntan ökad med 4,8 procentenheter. Experterna framför att det främsta skälet till förslaget synes vara ett behov av att finansiera kostnaden för övriga förslag. Som experterna anför ska räntefördelningen skapa neutralitet utifrån de möjligheter aktiebolagsformen erbjuder. Aktiebolagsformen ger möjligheter att få marknadsmässig ränta på lånat kapital enkelbeskattad. Det är viktigt för skattesystemets legitimitet och för viljan till investeringar i näringslivet att vad som motsvarar en marknadsmässig och riskspeglad ränta beskattas utifrån dessa principer. Det är inte mindre riskfyllt att bedriva enskild näringsverksamhet än aktiebolag – i princip är det tvärtom, eftersom näringsidkaren står den ekonomiska risken med hela sin förmögenhet. Av anförda skäl anser Svenskt Näringsliv att förslaget är oacceptabelt.

Ett gemensamt kapitalunderlag

Direktiven anger att för samtliga förslag ska principen om neutralitet vid beskattningen av olika företagsformer upprätthållas så långt det är möjligt. Införandet av räntefördelning syftade till att skapa neutralitet mellan den som valt företagsformen enskild näringsverksamhet och den som valt företagsformen aktiebolag.

En ägare till ett fåmansaktiebolag kan låna ut medel till sitt bolag och beräkna avkastning i form av en marknadsmässig ränta som beskattas i inkomstslaget kapital med 30 procent. Vidare beskattas aktieutdelning från ett aktiebolag inom vissa ramar i inkomstslaget kapital med lägre procentsats, likande resultat syftade positiv räntefördelning till att uppnå.

Utredningen föreslår förenklingar vad det gäller kapitalunderlag, dels föreslås ett gemensamt kapitalunderlag för fullständig räntefördelning och företagsfond, dels att antalet poster som ingår i dagens kapitalunderlag reduceras.

Syftet med att beräkna ett kapitalunderlag för räntefördelning är att utifrån detta räkna ut en ränta på näringsidkarens kapital i näringsverksamheten – i syfte att uppnå neutralitet med ränta på lån från aktieägare till sitt bolag. Huruvida det tillskjutna kaptalet har genererat/omvandlats till ett inventarium eller kostnadsförda utgifter ska utifrån grundtanken/neutraliteteten inte inverka på räntefördelningens storlek. Att kapital förbrukas och exempelvis över en period leder till underskott är fullt naturligt och vanligt förekommande.

Det gäller särskilt företag i en uppbyggnads- eller expansionsfas, i samband med ändrat konjunkturläge, eller branscher med speciella produktionsförutsättningar. Av angivna skäl är det enligt Svenskt Näringsliv av central betydelse att beräkningen av kapitalunderlaget är uppbyggt så att det görs en åtskillnad mellan kapital som har förbrukats i verksamheten och kapital som har tagits ur verksamheten för exempelvis privat konsumtion. Mot bakgrund av ovan angivna principer gäller i dag att underskott ska räknas med i kapitalunderlaget för räntefördelning.

Dagens regler för expansionsfond bygger på att skapa neutralitet med aktiebolag utifrån den möjlighet aktiebolag har att efter erläggande av bolagsskatt om 22 procent använda resterande del av vinsten i verksamheten. Det är först när kapitalet tas ur verksamheten som tillkommande beskattning av vinsten ska tas ut. Det är således även här så att underskott ska och behöver medräknas i kapitalunderlaget.

Motsvarande argumentation som anförts ovan beträffande underskott gör sig gällande även för övergångsposten. Den har sin grund i att det vid införandet av beräkning av kapitalunderlag inte var möjligt att reda ut om och till vilken del kapitalminskning förklarades av förluster i verksamheten eller av uttag för exempelvis privat konsumtion. Genom att övergångsposten får beaktas minskar risken för att räntefördelningen blir baserad på ett för lågt underlag.

Trots ovan angivna neutralitetsaspekter föreslår utredningen att underskott och övergångspost inte längre ska beaktas vid beräkning av kapitalunderlag. En sådan ändring skulle allvarligt urholka neutraliteten och upprätthållandet av en korrekt beskattning och är därför enligt Svenskt Näringsliv oacceptabel. Den förenklingsvinst som slopandet av dessa poster skulle medföra får jämförelsevis ses som mycket liten.

Sammantaget innebär utredningens förslag att räntefördelningsunderlaget minskar med totalt mer än 175 – 180 miljarder kronor. Någon närmare analys av vilka konsekvenser som detta kan medföra för enskilda näringsidkare återfinns inte i betänkandet. Som utredningen konstaterar kan reduceringen innebära en avsevärd försämring för enskilda näringsidkare som brukar utnyttja räntefördelningen fullt ut. Utredningen ser därför behov av kompenserande åtgärder. Utredningen kostaterar därvid att näringsfastigheter utgör den största kategorin tillgångar i räntefördelningsunderlaget, med en andel av nästan 60 procent av samtliga tillgångar. För de med sådana tillgångar

föreslår utredningen kompenserande åtgärder. För övriga – varav många kapitalintensiva – näringsverksamheter lämnas dock inga motsvarande förslag till kompensation. Att det saknas närmare analyser av hur detta förskjuter beskattningen mellan olika typer av näringsverksamheter är ytterligare en i raden av brister vad gäller utredningens konsekvensanalyser. Mot bakgrund av vad som här anförts är det enligt Svenskt Näringsliv anmärkningsvärt att utredningen föreslår så dramatiska förändringar av reglerna för beräkning av kapitalunderlag.

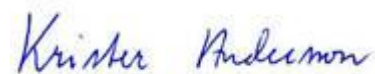
Avslutande kommentarer

Sammanfattningsvis anser Svenskt Näringsliv att betänkandet har sådana brister och sammantaget innebär sådana försämringar att det inte kan läggas till grund för lagstiftning.

Skattereglerna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag är dock i stort behov av förenklingar och förbättringar. Svenskt Näringsliv anser att det finns behov av att omgående påbörja ett nytt arbete med att förenkla och förbättra skattereglerna för denna grupp företagare. Vissa av de idéer som lyfts fram i betänkandet skulle kunna tas till vara och vidareutvecklas. Exempel på sådana är slopandet av negativ räntefördelning, införandet av en förenklad räntefördelning, införandet av en gemensam fördelningsbar inkomst för avsättningar samt möjligheten att vid övergång till aktiebolag omvandla sparad räntefördelning till sparat gränsbelopp.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Krister Andersson

Marcus Forsman

